

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

ערש"ק פרשת שמות תשע"ה שנה ז' גליון 168
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,
ניתן לקבל את העלון במייל chagitben@neto.net.il

הנושא: סליחה, אבל אתם עוורים...

בין אלו הגולים היה הגאון רבי דב בעריש מטשעבין זצ"ל, השתדלות רבה נעשתה כדי לשחררו שאכן אף הצליחה והרוסים רצו להורידו מהרכבת המובילה לסיביר, אלא שהרב לא הסכים לפרוש מהציבור ונשאר ברכבת.

באותה שעה שגורשו היה נראה איזה מסכנים הם שהולכים הם לסיביר הקפואה, אולם היום ידוע לכל שדבר זה עמד להצלחם וכל אנשי העיר שנשארו, נהרגו על ידי הנאצים ימ"ש.

למשל, פרעה ברשעותו גוזר להשליך את הבנים ליאור, כל מי שעמד מן הצד והיה רואה כיצד המצריים לוקחים תינוקות שלא טעמו טעם חטא וזורקים אותם לאור, היה מזדעזע איפה יד ה', איפה הקב"ה ששומר על עם ישראל? איפה "עמו אנכי בצרה"?

אומר על כך הפרקי דרבי אליעזר (פרק מ"א), רבי שילא אומר: כל הילדים שהשליכו ליאור לא מתו אלא היאור היה מפליט ומשליך אותם למדבר מצרים. והיה הקב"ה מביא סלע בפי כל אחד ואחד, וסלע מצידו, והסלע שהיה בפיו היה מניק אותם דבש, והסלע השני מסיך אותם שמן כחיה שהיא מניקה את בנה, שנאמר "ויניקהו דבש מסלע ושמן מחלמיש צור".

לך זה נראה מות, רצח תינוקות, תינוקות נזרקים לים, אולם שם בשמים רואים דברים אחרים לגמרי.

אבל בזמן גזירתו של פרעה "כל הבן היאורה תשליכוהו", ההסתר פנים היה כל כך גדול, עד שאפילו עמרם שגדול הדור היה גירש את אשתו, ולא ראה עוד צורך להתחתן, אי אפשר להתמודד מול גזירה קשה כל כך, הנישואין מיותרים המשך הילודה מיותר, עד שבאה בתו בת החמש – מרים הנביאה והחכימה אותו: "גזירתך קשה משל פרעה".

ומה בסוף?

בפרשתינו פרשת שמות אנו למדים על הגילוי שנתגלה הקב"ה לראשונה למשה רבינו רועה נאמן לישראל במראה הסנה, וכותב רבינו בחיי (שמות ג', ד') שהיה זה ביום ט"ז בניסן, כשנה לפני גאולתם של ישראל.

בהתחלה אומר הפסוק: "וירא והנה הסנה בוער באש" ואחר כך נאמר: "אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה מדוע לא יבער הסנה". כלומר שהסנה איננו בוער.

בתחילה הפסוק מעיד שהסנה בוער באש רק שאיננו אוכל ואילו בהמשך נאמר שהסנה לא יבער. בזמן אחד רואה משה רבינו דבר והיפוכו סנה בוער וסנה שאיננו בוער.

זהו פעם ראשונה שבו זוכה משה רבינו לגילוי נבואי, ובא בורא עולם ללמד את משה רבינו וגם אותנו, מה שאתה רואה בעיניך – איננו נכון.

הקב"ה נתגלה למשה דוקא באמצעות הסנה בבחינת "עמו אנכי בצרה" כפי שמפרש רש"י, ובא בורא עולם ומלמדנו שבעצם אנחנו עיוורים, איננו יכולים לראות את האמת בעינינו, מה שנראה לעינינו צער, צרה, הוא בעצם טובה גדולה. רק עלינו להאמין כי עמו אנכי בצרה והקב"ה כואב לו הכאבים שלנו, והוא משתתף בצערינו, ובצרותינו, וממילא גם מה שנראה בעיניך אולי כצרה, כקושי, אינו אלא לטובה.

מסופר שבזמן מלחמת עולם השנייה, פליטים פולנים רבים ברחו לעיר "לבוב" שהיתה תחת שלטון רוסי, בה חיפשו מפלט, אלא שכעבור תקופה קצרה החליטו הרוסים להוציא משם את כל הפליטים היהודים ולהגלותם לסיביר.

אנשי העיר נפרדו בדמעות מאותם אנשים בידעם את סבלם מה העתיד טומן להם בסיביר הקפואה, אך לא היתה ברירה לא היתה אפשרות להצילם.

עמרם משתכנע מתחתן שוב עם יוכבד, כעבור ששה חודשים, ביום ז' באדר, התמלא ביתם של עמרם ויוכבד באור מיוחד. יוכבד, שהיתה בת 130 שנה (!!!), ילדה את משה, מושיעם של ישראל. אולם כמובן, דאגה כבדה העיבה על השמחה הגדולה: מה לעשות כדי שהמצרים לא יתפסו את הרך הנולד וישליכוהו ליאור? בשלושה החודשים הראשונים יכלו עמרם ויוכבד להצפינו בביתם, מפני שהמצרים מנו ליוכבד 9 חודשים מזמן שעמרם החזיר אותה, ולכן לא ידעו המצריים שיוכבד כבר ילדה. ואכן שלושה חודשים הוסתר משה בבית הוריו.

באותם שלושה חודשים, שוד ושבר היה במצרים. על מה ולמה? באותו יום שנולד משה הודיעו החוזים בכוכבים לפרעה: "היום נולד מושיעם של ישראל, ואין אנו יודעים אם הוא נולד מבני ישראל או מן המצרים. עוד רואים אנו כי עתיד הוא ללקות במים". כששמע זאת פרעה, מיד ציוה ללא רחמים כי ביום זה יזרקו ליאור את כל התינוקות הנולדים, גם מבני ישראל וגם מן המצרים. למחרת, אמרו האיצטגננים לפרעה כי המושיע של ישראל עדיין לא הושלך ליאור, ועדיין הם רואים את הסימן שלו – שילקה במים. הכריז פרעה כי הגזירה שגזר אתמול עדיין בתוקפה. וכך היה במשך שלושה חודשים, שכל עוד שלא הושלך משה ליאור, עדיין ראו האיצטגננים את הסימן שלו בכוכבים, ונמשכה הגזירה על כלל האוכלוסייה במצרים. ומה קורה בתום שלושה חודשים?

ביום ו' בסיון, כתום שלושה חודשים מיום הולדת משה, הבינו עמרם ויוכבד כי לא יוכלו יותר להצפינו בביתם, כי המצריים כבר יחפשו אחריו. בלית ברירה, הם מנסים להצילו בדרך אשר סיכויי הצלחתה נראים אבודים מראש. הם יוצרים לו תיבת גומא קטנה ומכניסים אותו לתוכה. את התיבה שמים ביאור. האם אכן לא יגלו המצרים את התיבה? וכיצד יתקיים הילד ללא מזון ושתייה? ואולי חס ושלום תטבע התיבה הקטנה ביאור הגדול? אכן השלכתו של משה ליאור נעשתה בלב כבד מלא חששות.

אך דווקא על ידי פעולה אבסורדית זו, ניצל משה רבנו: כשהושלך משה ליאור, באו האיצטגננים ואמרו לפרעה: הנה, כעת אנו רואים בכוכבים כי מושיעם של ישראל כבר לקה במים והושלך אל היאור. מששמע זאת פרעה, ביטל מיד את הגזירה של השלכת הבנים ליאור, בחושבו שמטרתו כבר "הושגה".

באותו בוקר, יצאה בתיה בת פרעה לרוחץ ביאור. ורואה את תיבת משה לפניו, היא הושיטה את ידה כדי לתופסה. כיון שראו שפחותיה שהיא רוצה להציל תינוק מן המים, אמרו לה: "גבירתנו, מנהגו של עולם, אם מלך גוזר גזרה, גם אם כל העולם

לא מקיימים אותה – בניו ובני ביתו מקיימים אותה. ואת, בתר של פרעה, עוברת על מצות אביך?!" בא גבריאל וחבט אותן בקרקע. הושיטה בתיה את ידה, והתארכה ידה לאורך של 12 אמה – ששה מטר (ויש אומרים 16 אמה, ולדעה אחרת 60 אמה).

מרים אחות משה, עומדת כל הזמן מן הצד ורואה את מה שנעשה. היא ממשיכה לעקוב ורואה כי בתיה מנסה לחפש למשה אשה שתניק אותו, אך התינוק לא מוכן לאכול בשום אופן מאף אשה. ואז היא ניגשת אל בתיה ומציעה לה שהיא תתן לה אשה מניקה מן העבריות. בתיה הסכימה ומרים הביאה את יוכבד אם התינוק שתניק את בנה. וכך מניקה יוכבד את משה במשך שנתיים תמימות עד היגמלו "באישור מלכותי מבית פרעה".

והדבר מפליא! וכי פרעה לא ידע שהתינוק שאימצה בתו הוא עברי? ודאי שהוא ידע! הרי הוא מהול, הוא אינו מסכים לינוק ממניקת מצרית, הוא אף נקרא "משה", כי הוא משוי מן המים. המסקנה המתבקשת היא שיתכן מאוד מאוד שהוא מושיעם של ישראל!!! איך פרעה לא רואה זאת? איך הוא מכניסו לארמונו? אלא אומר המדרש (בר"ר נג, יד): אמר רבי בנימין: "הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם", אם הקב"ה מסתיר מעיני פרעה, אז הוא לא יראה!!!

וכמו שנאמר על הפסוק: "ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו", כל העולם שואל, איך באמת קרה שהאחים לא חשבו אולי שמא יוסף אחיהם הוא העומד לפניהם? ועוד שהיו רמזים וסימנים לגלות שהמשנה למלך הוא יוסף. שהרי ראו בעליל ששונה הוא בצבע עורו מכולם, יוסף היה לבן והמצרים היו שחורים, וחוף מזה היה יפה תואר ויפה מראה. מה גם שהשבטים הרי סברו כי יוסף במצרים, וכשבאו למצרים, המשנה למלך, אמר להם את כל סודותיהם, ולאחר כל זאת עדיין לא התחילו לחשוב-שמא אחיהם הוא?!. נכון שיוסף "סיפר" להם שמנחש בגביע, ונכון שיצא בלי חתימת זקן ועתה היה עם זקן. אבל בכל זאת, כ"כ הרבה סיבות היה להם לחשוש ואף לא אחד מהאחים הגדולים לא העלה בדעתו – "שאוּלֵי זה אחיהם האובד"

ביאר ר' שלום שבדרון זצ"ל, ככל שהפלא גדול, התשובה פשוטה יותר: הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם. כשהקב"ה רוצה להעלים דבר, גם המגולה – מכוסה מבעלי השכל הגדולים ביותר.

המוסר השכל: אנחנו עוורים, כאן בעולם הזה עינינו מוגבלות, רק מוטל עלינו להאמין שכל מה שנעשה עמנו הכל לטובה.